

Таким чином, інтерес учених і практиків до ольфакторного методу дослідження слідів підсилює необхідність узагальнення вже накопиченого досвіду, осмислення методологічної бази й процесуальної основи дослідження запахових слідів людини в процесі кримінального провадження.

Калябіна Аліна Сергіївна,

студент навчально-наукового інституту права та психології НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри

кримінально-правових дисциплін навчально -наукового інституту права та психології НАВС **Семенов В.В.**

ЩОДО ПЕРСПЕКТИВ ВИКОРИСТАННЯ ГІПНОЗ У ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНУ

Гіпноз як психологічне явище та інструмент комунікативної взаємодії може бути використаний як в протиправних, так і в гуманних цілях. Гіпноз застосовують у 32 країнах світу в різних ситуаціях, у тому числі і в розслідуванні злочинів, але в Україні даний спосіб не має свого легального закріплення.

Наші вчені-криміналісти не впевнені у нешкідливості впливу гіпнозу на людину. Внаслідок цього вважається негуманним використовувати гіпноз у кримінальному провадженні.

У зарубіжній літературі кінця XIX і початку XX ст. описані численні випадки використання гіпнозу в злочинних цілях. Є дві ситуації, зумовлені кримінальною активністю злочинців:

- загіпнотизована особа піддається фізичному насильству аж до смертельного результату або йому заподіюється майновий збиток;

- в результаті злочинного гіпнотичного впливу жертва здійснює злочинні дії в стані гіпнозу (сну) або в постгіпнотичному стані.

Пізнання в області гіпнозу використовувалися для зґвалтування жінок, для управління загіпнотизованою особою з метою заподіяння їй не тільки фізичної шкоди та здійснення самогубства, але й для нанесення собі майнової шкоди шляхом підробки цінних паперів, підписання фіктивних договорів купівлі-продажу або дарування, уявної боргової розписки та інше.

Надання неправдивих свідчень, підробка документів - все це може бути здійснено в результаті гіпнотичних навіювань.

Жертви кримінального гіпнозу при цьому щиро вірять, що говорять правду, вчиняють певні дії законно та ніякого поганого впливу на них ніхто не робить.

Існує декілька випадків законного використання гіпнозу, саме:

1. Медичні працівники, спеціально навчаються прийомам гіпнотерапії, як різновиду психотерапії.

2. Артисти естради, виступаючи в жанрі психологічних дослідів.

3. Інші особи, практично освоїли деякі прийоми гіпнотизування.

Наукові публікації, присвячені гіпносу, дають підстави вважати, що гіпноз цілком може бути способом вчинення злочину, який використовується з метою:

1) безпосереднього скоєння злочину, коли за допомогою гіпнозу унеможливується опір потерпілої особи;

2) примусу іншої людини, яка перебуває під гіпнотичним впливом, до вчинення злочину.

Науковцями в галузі кримінального права дана проблема не вивчалася. Застосування гіпнозу у кримінальних цілях становить досить серйозну загрозу особистій безпеці громадян, їх правам і свободам та законним інтересам.

Але є країни, які активно застосовують гіпноз для здобуття доказів у кримінальних провадженнях. Наприклад, в США правової основи для використання гіпнозу в криміналістиці теж немає. Відповідальність за використання цього методу при допитах покладена на органи прокуратури і суддів. Але кожен сеанс слідчого гіпнозу повинен бути відповідним чином запротокольований. Необхідність в цьому викликається ще й тією обставиною, що допитуваний нерідко буває стурбований можливістю невірною трактування його свідчень під гіпнозом; наявність ж магнітофонних записів допиту або протоколів дозволяє уникнути можливих ускладнень. У всіх штатах питання, щодо застосування гіпнозу, вирішують самі слідчі, незважаючи на те що вони нерідко стикаються з емоційно негативною реакцією допитуваних щодо застосування гіпнозу.

Чому ж наша країна не може взяти досвід закордонних сусідів?

В Україні визначення «гіпноз» використовується в таких законодавчих актах як Основи законодавства України про охорону здоров'я та Законі України «Про рекламу», щодо заборони використання у ЗМІ гіпнотичних прийомів.

В даний час у нашій країні відбувається активний процес вдосконалення кримінального та кримінального процесуального законодавства. Проте норми, що регламентують використання технічних засобів і фахівців при розкритті злочинів, поки принципових змін в КПК не зазнали. Процедура участі спеціаліста при провадженні слідчих дій викладена у КПК, яка не надає правових можливостей використання гіпнозу в кримінально -процесуальної діяльності при розслідуванні злочину.

При цьому гіпнотичний вплив на підозрюваного в будь -якій формі вважається абсолютно неприпустимими.

Таким чином, нашій державі треба подивитись на можливості застосування гіпнозу при розкритті злочинів. Так як інші західні країни часто застосовують гіпноз і ця дія повністю себе виправдовує.